

საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემია

ქართული ენციკლოპედიის ი. აბაშიძის სახელობის მთავარი სამეცნიერო რედაქცია

„მრავალჯამიერი“

„მრავალჯამიერი“, ხალხური სუფრული სამხმიანი სიმღერა და სასულიერო საგალობელი. სუფრული მ. ორგვარია – სოფლური და ქალაქური. აგრეთვე განარჩევენ გრძელ და მოკლე მ-ს. გრძელ „მ-ს“ ვხვდებით ქართლურ და კახურ სასიმღერო შემოქმედებაში. „მ“. ფორმის, ფაქტურის, სტრუქტურის დახვეწილობით, მხატვრული გამომსახველობითი საშუალებების სიმდიდრით ქართ. მუს. ფოლკლორის მშვენიერებაა. ამ სიმღერის ლაღად გაშლილ ჰანგს ამთავრებს 2 ზემოთა ხმა, რ-ებიც გაბმული ბანის ფონზე ერთიმეორეს ხან ენაცვლება, ხან პარალელურად მიჰყვება და ქმნის კონტრაპუნქტულ შეხამებებს. საყურადღებოა მეტრის ცვალებადობა, კილოური გადასვლები, სამოდულაციო ხერხები, რ-თა საშუალებით „მ“. ყოველი გამეორებისას თითო საფეხურით მაღლდება, ემოციური ზემოქმედება მატულობს და სიმღერა საზეიმო ხასიათს იღებს. „მ-ის“ პოეტური ტექსტი თემატურად არ არის შეზღუდული, ხშირად მიმართავენ აფორიზმებს. გრძელი სუფრული „მ“-ის ჟანრს მიეკუთვნება კახური „ჩაკრულო“, „შემოძახილი“, „თამარ ქალო“, „ტურფანი სხედან“, „ჩვენი მასპინძლის სასახლე“ და სხვ. მოკლე „მ“. კუპლეტური ფორმისაა, არ გააჩნია პოეტური ტექსტი და მიემართება იმას, ვისი სადღეგრძელოც შეისვა: „მრავალჯამიერ ღმერთმან ინებოს თქვენი სიცოცხლე“, ამ სიტყვებს მოსდევს სამადლობელი: „მადლობელი ვარ სადღეგრძელოსთვის“. ტრად. სუფრაზე (ქორწილი, ძეობა, საოჯახო ნადიმი) აუცილებლად ასრულებდნენ სალხინო საგალობლებს, მ. შ. „მ-ს“. ქორწილში, ნეფე-დედოფლის სადღეგრძელოს მოსდევდა „მ“. ქალაქური „მ“ წარმოიშვა XIX ს. ევრ. მუს. და რუს. საეკლ. გალობის ზეგავლენით. ამას ადასტურებს „მ-ის“ პოპულარული სახელწოდებები „ცეტური“ („ცე დურ“ – C-dur – დო მაჟორი; მომდინარეობს ლათ.-იტალ. მუს. ტერმინებიდან) და „ცერკოვნი“ (რუს. «церковный»). სხვა ქალაქური „მ“-ც მსგავს მუს. მასალაზეა აგებული. სას. „მ“. საზეიმო ხასიათის საგალობელია, სრულდება ეკლესიაში რომელიმე პიროვნების ან მოვლენისადმი მიძღვნილი პარაკლისის დროს. ტექსტი შედგება მხოლოდ ერთი სიტყვისაგან – „მრავალჯამიერ“.

ლიტ.: როსებაშვილი კ., ქუთაისური მრავალჟამიერი, „განთიადი“, 1976, №2;
შილაკაძე მ., ქრისტიანული მუსიკალური კულტურა და ქართული საგალობლების
შესრულების ხალხური ტრადიცია. კრ.; ქართული საეკლესიო გალობა, თბ., 2001;
ჩიჭავაძე თ., ქართული მუსიკალური ფოლკლორის მცირე ენციკლოპედიური
ლექსიკონი, თბ., 2009.

მ. ჯაფარიძე
